

7-1-1974

คำถามเรื่องเกี่ยวกับยา

อวสานะ เสน

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjournal>

Part of the [Medicine and Health Sciences Commons](#)

Recommended Citation

อวสานะ เสน, อวสานะ (1974) "คำถามเรื่องเกี่ยวกับยา," *Chulalongkorn Medical Journal*: Vol. 19: Iss. 3, Article 17.

DOI: <https://doi.org/10.56808/2673-060X.1659>

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjournal/vol19/iss3/17>

This Other is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn Medical Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

คำถามเรื่องเกี่ยวกับยา

ปจนวีสัณนานิติเวชศาสตร์ “คำถามเรื่องเกี่ยวกับยา”

พ.ต.อ. ถวัลย์ อาสนะเสน *

ถาม

1. คำว่า “ยา” ตามกฎหมายมีความหมายเพียงใด ได้มีการถกเถียงกันในระหว่างผู้ร่วมอาชีพว่าอย่างนั้นเป็นยา อย่างนี้ไม่ใช่ยา เช่น ครีมทาแก้สิว ยารักษาผิวต่าง ๆ ฯลฯ
 2. ปัจจุบันนี้ยังคงมีการแบ่งร้านขายยาเป็นประเภท ก. ประเภท ข. หรือมีการเปลี่ยนแปลงอย่างใดบ้าง
 3. มีผู้มาขอซื้อยาที่คลินิกแพทย์โดยไม่ประสงค์จะรับการตรวจ เช่นมาขอซื้อยาแก้ปวดซึ่งเป็นยาอันตราย (โดยมากระบุชื่อยา) ครั้งละ 1--2 เม็ด ในแง่ของกฎหมายแพทย์กระทำได้อหรือไม่
- (2) วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ บำบัด บรรเทา รักษา หรือป้องกันโรคหรือความเจ็บป่วยของมนุษย์หรือสัตว์
 - (3) วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับให้เกิดผลแก่สุขภาพโครงสร้างหรือการกระทำหน้าที่ใด ๆ ของร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์ ที่รัฐมนตรีประกาศ

ตอบ

1. คำว่า “ยา” ตามพระราชบัญญัติ ยา พ.ศ. 2510 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 4 ดังนี้

“ยา” หมายความว่า

- (1) วัตถุที่รับรองไว้ในตำรายาที่รัฐมนตรีประกาศ

วัตถุตาม (1) หรือ (2) ไม่รวมถึงวัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้เป็นอาหาร เครื่องกีฬา เครื่องสำอาง เครื่องมือที่ใช้ในการประกอบโรคศิลปะ และส่วนประกอบของเครื่องมือที่ใช้ในการนั้น

ฉะนั้นจะตัดสินว่าวัตถุใด เป็นยาหรือไม่ตาม พ.ร.บ. ยา ก็ขึ้นอยู่กับพิจารณาว่าตรงตามคำนิยามในกฎหมายหรือไม่โดยเคร่งครัด

ตามตัวอย่างซึ่งท่านผู้ถามยกมา เช่นครีมทาแก้สิว หรือยารักษาผิวต่าง ๆ นั้น ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่าจะเข้ากับคำนิยามข้อใดและจะต้องพิจารณาสัมพันธ์กันทุกข้อ เช่นอ้างว่าครีมทาแก้สิว หรือยารักษาผิว เข้ากับข้อ (2) ในคำนิยาม แต่ก็ต้อง

ดูทั้งข้อเท็จจริงและความมุ่งหมายว่ารักษาได้จริงหรือไม่และความมุ่งหมายที่แท้จริงคืออะไร เมื่อพิจารณาโดยถี่ถ้วนแล้วมักจะปรากฏว่าตัวอย่างดังกล่าวส่วนใหญ่จะมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นเครื่องล่อใจ ดังนั้นจึงไม่เข้าข่ายว่าเป็นยา จากผลของการพิจารณาดังกล่าวนี้เองส่งผลสะท้อนไปถึงการนำเข้าจากต่างประเทศ การเสียภาษีขาเข้า การวางขายตามร้าน ฯลฯ ซึ่งผิดแผกไปจาก “ยา” โดยสิ้นเชิง อย่างไรก็ตามในภาษาพูดของเรบางครั้งก็อาจทำให้เกิดความสับสนขึ้นบ้าง เช่น ในกรณีที่ว่าวัตถุนั้นมิใช่ยาแต่เรียกชื่อกันว่ายา เช่น ยาทาเล็บ ยาล้างเล็บ ยาข้อมผม ยาทาบำรุงผิว เสริมเสน่ห์ ฯลฯ เป็นต้น

2. ในปัจจุบันตาม พ.ร.บ. ยา พ.ศ. 2510 ได้แบ่งประเภทยาไว้ 7 ประเภท ดังนี้

1. “ยาแผนปัจจุบัน” หมายความว่า ยาที่มุ่งหมายสำหรับใช้ในการประกอบโรคศิลป์แผนปัจจุบันหรือการบำบัดโรคสัตว์
2. “ยาแผนโบราณ” หมายความว่า ยาที่มุ่งหมายสำหรับใช้ในการประกอบโรคศิลป์แผนโบราณหรือการบำบัดโรคสัตว์ ซึ่งอยู่ในตำรายาแผนโบราณที่รัฐมนตรีประกาศ หรือยาที่รัฐมนตรีประกาศเป็นยาแผน

โบราณ หรือยาที่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนตำรับยาเป็นยาแผนโบราณ

3. “ยาอันตราย” หมายความว่า ยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณที่รัฐมนตรี ประกาศเป็นยาอันตราย
4. “ยาควบคุมพิเศษ” หมายความว่า ยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณที่รัฐมนตรี ประกาศเป็นยาควบคุมพิเศษ
5. “ยาสามัญประจำบ้าน” หมายความว่า ยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณที่รัฐมนตรีประกาศเป็นยาสามัญประจำบ้าน
6. “ยาบรรจุเสร็จ” หมายความว่า ยาแผนปัจจุบันที่ได้ผลิตขึ้นเสร็จในรูปต่างๆ ทางเภสัชกรรมซึ่งบรรจุในภาชนะหรือหีบห่อที่ปิดหรือผนึกไว้ และมีฉลากครบถ้วน ตามพระราชบัญญัตินี้
7. “ยาสมุนไพร” หมายความว่า ยาที่ได้จากพืชกษชาติ สัตว์ หรือแร่ซึ่งยังมีได้ ผสม ประจุ หรือแปรสภาพ

การที่กฎหมายได้กำหนดประเภทยาไว้ดังนี้ก็เพื่อสะดวกในการควบคุมและได้แบ่งประเภทใบอนุญาตขายยาไว้ดังนี้ คือ

1. ใบอนุญาตขายยาแผนปัจจุบัน
2. ใบอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันเฉพาะ
ยาบรรจสุเสรีที่ไม่ใช่ยาอันตราย
หรือยาควบคุมพิเศษ
3. ใบอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันเฉพาะ
ยาบรรจสุเสรีสำหรับสัตว์
4. ใบอนุญาตขายยาแผนโบราณ

เมื่อกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบันได้วิวัฒนาการมาเช่นนี้ ร้านขายยาซึ่งแต่ก่อนเคยเรียกว่าประเภท ก. ประเภท ข. ฯลฯ ก็เป็นอันหมดไป

ร้านขายยาต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ขณะนี้ ถือหลักการได้รับใบอนุญาตขายยาเป็นหลัก ทั้งนี้ก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งกฎหมายกำหนดในเรื่องเภสัชกรผู้ควบคุมร้านขายยานั้น ๆ ด้วย

3. กรณีที่มีผู้มาขอซื้อยาจากคลินิกแพทย์โดยไม่ประสงค์จะรับการตรวจนั้น เนื่องจากคลินิกแพทย์ไม่ใช่ร้านขายยา ฉะนั้นจะขายยาให้แก่ผู้มาซื้อซึ่งมิใช่ผู้ป่วยของตนไม่ได้

มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ. ยา พ.ศ. 2510 บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขาย หรือนำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งยาแผนปัจจุบัน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต.....”

และมาตรา 13 ว่า “บทบัญญัติมาตรา 12 ไม่ใช้บังคับแก่.....(3) การขายยาสมุนไพรที่ไม่ใช่ยาอันตราย การขายยาสามัญประจำบ้าน การขายยาซึ่งผู้ประกอบการโรคศิลป์ในสาขาเวชกรรมหรือทันตกรรมขายเฉพาะสำหรับคนไข้ของตน หรือการขายยาซึ่งผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ขายสำหรับสัตว์ ซึ่งตนบำบัดหรือป้องกันโรค และการขายยาซึ่งขายโดยกระทรวง ทบวงกรมในหน้าที่ป้องกันหรือบำบัดโรค สภากาชาดไทยและองค์การเภสัชกรรม”

จากมาตรา 12 และ 13 แห่ง พ.ร.บ. ยา พ.ศ. 2510 จึงเห็นได้ชัดว่า การขายยาให้กับผู้หนึ่งผู้ใดนั้นต้องมีใบอนุญาตขายยา หรือมีฉันทันทีต้องเข้ากับชื่อยกเว้นตามมาตรา 13. คลินิกแพทย์โดยทั่วไปไม่มีใบอนุญาตขายยา จึงไม่ใช่ร้านขายยา แต่แพทย์อาจขายยาให้กับผู้ป่วยซึ่งมาตรวจรักษากับตนได้ในกรณีที่ผู้ถามยกตัวอย่างมานั้นมิได้อยู่ในข่ายของชื่อยกเว้นตามมาตรา 13 ถ้าผู้ใดขายให้ไป ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 12 ย่อมมีความผิดตามมาตรา 101 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท